Liečivé rastliny používané na zosilnenie vylučovania moču s obsahom silíc I.

Zverejnené: 28. marca 2024 | Autor: PharmDr. Michaela Barkociová, PhD.

Mechanizmus diuretického účinku zložiek silíc nie je jednoznačne potvrdený, okrem antagonistického pôsobenia na adenozínový A1 receptor sa uvažuje aj o inhibícii Na+/K+-ATPázy.

Graminis rhizoma – podzemok pýru (*Agropyron repens* = *Elymus repens* – pýr plazivý, Poaceae)

Pýr sa používa perorálne vo forme záparu z rezanej drogy alebo vo forme tinktúry či tekutého extraktu počas 2 – 4 týždňov. K diuretickému účinku okrem silice prispievajú aj ďalšie jeho obsahové látky, najmä manitol, kremičitany a fenolické kyseliny.

V zvieracích štúdiách bola zdokumentovaná diuretická, antiflogistická, hypolipidemická a antidiabetická aktivita

pýru. *In vitro* bola popísaná aj inhibícia adhézie uropatogénnych baktérií *E. coli* na bunky sliznice močového mechúra, týkala sa však iba lipofilnej zložky extraktov.

Dostupné sú tri klinické štúdie s podzemkom pýru – dve u dospelých so zápalovými ochoreniami močových ciest ako cystitída, uretritída či prostatitída, s adenómom prostaty a s dráždivým močovým mechúrom a jedna u detí s urolitiázou. Vo všetkých troch bola pozorovaná úľava od symptómov ako inkontinencia, dysúria, polakizúria, hematúria, nyktúria a bolestivé spazmy u 32 – 53 % subjektov (v závislosti od konkrétneho ochorenia) ako aj pokles zápalových markerov. V štúdii s deťmi bolo až u 88 % pozorované zníženie počtu obličkových kameňov a redukcia infekcií močových ciest.

Z dôvodu chýbajúcich údajov o bezpečnosti sa neodporúča užívanie počas obdobia gravidity a laktácie. Zápar z rezanej drogy sa z rovnakého dôvodu neodporúča u detí mladších ako 12 rokov, tinktúra, ani tekutý extrakt sa neodporúčajú až do 18 rokov. V jednej jedinej klinickej štúdii s deťmi sa však vodný extrakt používal u detí vo veku 5 – 14 rokov, pričom sa nevyskytli žiadne nežiaduce účinky.

Kontraindikáciami použitia podzemku pýru sú hypersenzitivita na jeho aktívne zložky a zápar je kontraindikovaný pri ochoreniach srdca alebo obličiek, ktoré vyžadujú znížený príjem tekutín. Neboli popísané žiadne nežiaduce účinky ani liekové interakcie.

Levistici radix – koreň ligurčeka (*Levisticum officinale* – ligurček lekársky, Apiaceae)

Koreň ligurčeka je dostupný výhradne vo forme čajoviny určenej na prípravu záparu, ktorý sa užíva na zmiernenie príznakov ľahších ochorení močových ciest počas 2 – 4 týždňov.

S ligurčekom sa neuskutočnili žiadne klinické štúdie, jeho použitie je preto overené výlučne dlhodobými skúsenosťami. V preklinickom výskume bola pozorovaná jeho antibakteriálna, antifungálna, spazmolytická a diuretická aktivita.

Neodporúča sa v období gravidity a laktácie z dôvodu nedostatku údajov o bezpečnosti (podľa ľudového liečiteľstva môže stimulovať kontrakcie maternice), ani u detí a to až do 18 rokov. Kontraindikovaný je tiež pri hypersenzitivite na anetol a rastliny čeľade Apiaceae.

Koreň ligurčeka obsahuje potenciálne fototoxické furanokumaríny, preto sa pri jeho užívaní v kombinácii s UV žiarením, resp. pobytom na slnku odporúča opatrnosť – zdokumentovaných bolo niekoľko prípadov dermatitídy po kontakte pokožky s ligurčekom a následnom pôsobení UV žiarenia, nie však pri jeho vnútornom užívaní. Iné nežiaduce účinky neboli zaznamenané.

Rovnako neboli zaznamenané ani žiadne liekové interakcie, ligurček však obsahuje kumaríny, z ktorých pri zlom skladovaní drogy potenciálne môže vzniknúť antikoagulačne účinný dikumarol, ktorý následne môže potencovať účinok warfarínu. Obsahuje tiež ďalšie látky, u ktorých bola potvrdená antiagregačná aktivita, niektoré staršie zdroje preto neodporúčajú ligurček užívať pred plánovanými chirurgickými zákrokmi.

PharmDr. Michaela Barkociová, PhD.